

Álit

í

løgtingsmáli nr. 53/2019: Uppskot til samtyktar um at løgtingslóg um innlit í fyrisitingina skal galda fyri almenn partafeløg

Beinta Løwe Jacobsen, Bjørt Samuelsen, Sirið Stenberg, Hervør Pálsdóttir, Kristina Háfoss og Høgni Hoydal, løgtingsmenn, hava lagt málið fram 23. januar 2020, og eftir 1. viðgerð 6. februar 2020 er tað beint Rættarnevndini.

Nevndin hevur viðgjørt málið á fundum 27. apríl og 6. og 13. mai 2020.

Undir viðgerðini hevur nevndin havt fund við umboð fyri Føroysk Miðlafólk, Fróðskaparsetur Føroya og løgmann, Bárður á Steig Nielsen.

Undir viðgerðini hevur nevndin býtt seg í ein meiriluta og ein minnluta.

Meirilutin (Christian F. Andreasen, Erhard Joensen, Frimodt Rasmussen og Steffan Klein Poulsen) hava hesar viðmerkingar:

Føroya Landsstýri hevur lagt ymiskt virksemi í almenn partafeløg. Dømi um hetta eru P/f Atlantic Airways og P/f Føroya Tele. Hesi feløg reka vinnuligt virksemi í kapping við onnur feløg á einum privatum marknaði.

Í øðrum førum hevur landsstýrið lagt ymiskar verkætlanir í almenn partafeløg. Dømi um hetta eru P/f Vágatunulin, P/f Norðoyatunnilin og P/f Eystur- og Sandoyartunlar. Endamálið við at leggja hesar verkætlanir í eitt alment partafelag er, at verkætlanin verður skild frá almenna geiranum, eisini við tí endamálið, at kostnaðurin fyri tær íløgur, sum feløgini gera, skal fíggjast við vinnuligum rakstri, herundir innkrevjing av brúkaragjöldum. Virksemið hjá hesum feløgum er sostatt eisini at meta sum vinnuligt virksemi.

Reglurnar um innlit í fyrisitingina eru settar í gildi við tí høvuðsendamáli at veita borgarum innlit í virksemið hjá almennu fyrisitingini. Avleiðingin av, at ein almenn verkætlan verður lögð í eitt alment partafelag er, at almenningurin ikki fær sama skjalainnlit, sum viðvíkjandi teimum verkætlanum, sum til dømis Landsverk stendur fyri. Hertil skal tó viðmerkjast, at almenningurin fær innlit í samskiftið millum almenna partafelagið og myndugleikan, og tí er veruligi munurin ikki serliga stórus.

Meirilutin heldur, at um almenn partafeløg, sum reka virksemi í kapping við onnur feløg, verða undirlögð reglur um alment innlit, so kann hetta í avgerandi mun verða til skaða fyri teirra virksemi. Landsstýrið hevur skyldu til at geva almennum partafeløgum, sum reka slíkt virksemi, tryggjar karmar og eigur tí ikki leggja áleggja hesum feløgnum forðingar, sum er í stríð við áhugamálini hjá tí alemna sum kapitaleigara.

Hinvegin má vera greitt, at landsstýrið kann ikki umganga reglurnar um alment innlit við at leggja almenna umsiting í eitt alment partafeløg. Um tað er soleiðis, at eitt alment partafelag rekur virksemi, sum kann javnmetast við tað virksemi, sum almenna umsitingin rekur, so eigur í lógini fyri

viðkomandi felag at verða ásett, at slíkt felag eigur at verða fevnt av reglunum um alment innlit. Dømi um hetta er P/f Visit Faroe Islands.

Annars skal meirilutin vísa á, at tað finnast reglur í partafelagslógini sum áleggja landspartafeløgum skyldu til at fráboða allar týðandi hendingar í felagnum til Skráseting Føroya, og hesar reglur er gjørdar júst tí, at reglurnar um alment innlit ikki eru galandi fyri hesi feløg.

Meirilutin tekur sostatt ikki undir við uppskotinum og mælur Løgtinginum frá at samtykkja uppskotið.

Minnilutin (Ingilín D. Strøm, Hervør Pálsdóttir og Sirið Stenberg) tekur undir við málinum við hesum viðmerkingum.

Almennu partafeløgini eru ogn hjá skattgjaldaranum, men kortini hevur skattgjaldarin ongan møguleika at fáa innlit í viðurskifti hjá hesum feløgum.

Alment innlit skaðar ikki kappingarførið hjá almennum partafeløgum, tá hesi viðurskifti eru og kunnu verjast við aðrari lóg. Hinvegin styrkir alment innlit um fólkaræði.

Partafeløg hjá tí almenna taka eisini fyrisitingarligar avgerðir, m.a. um starvssetanir og uppsagnir. Sostatt fer alment innlit at tryggja starvsfólkið í almennum partafeløgum betur, tá gjøgnumskygni verður í avgerðunum.

Harumframt eru keyp av bygningum og øðrum eisini fyrisitingarligar avgerðir. Tí er umráðandi, at almenningurin hevur møguleika at fáa innlit í almenn partafeløg.

Innlitslógin er eisini eitt sera umráðandi arbeðsamboð hjá fjølmiðlunum, sum harvið kunnu hava eitt vakið eyga við pengum hjá skattaborgaranum. Alment innlit er eitt virkið amboð í gjøgnumskygda fólkaræðinum.

Í flestu Norðurlondum er í lóggávu ásett, at um tað almenna eigur meira enn ein ávísan prosentpart av partapeninginum, eru feløgini fevnd av innliti. Í Danmark er ásett, at um tað almenna eigur 75 % av felagnum, eru tey fevnt av innlitslógini. Í Noregi eru feløgini fevnd av innlitslóggávuni, um tað almenna eigur 50% ella meira. Hinvegin eru feløg, ið eru skrásett á partabrevamarknaði, ella dótturfeløg hjá hesum, ikki fevnd av lógini.

Tað er umráðandi, at borgarin hevur møguleika at hava eftirlit við, hvussu almennur skattapeningur og almenn partafeløg verða umsitin, og tí eiga øll almenn partafeløg at verða fevnd av lógini um alment innlit.

Við hesum viðmerkingum tekur minnilutin undir við málinum og mælir Løgtinginum at samtykkja uppskotið.

Rættarnevndin, 20. mai 2020

Christian F. Andreasen
formaður

Ingilín D. Strøm
næstformaður

Erhard Joensen

Frimodt Rasmussen

Hervør Pálsdóttir

Sirið Stenberg

Steffan Klein Poulsen